

Loviisan kaupungin osallisuusohjelma 2021–2023

Sisällys

Loviisan kaupungin osallisuusohjelma 2021–2023	1
1. Mitä on osallisuus?	3
2. Osallisuusohjelma.....	3
3. Osallistamisen tavoite	3
4. Lakisääteinen velvollisuus	3
5. Osallistamisen periaatteet.....	3
6. Osallisuuden muodot ja niiden toteuttaminen	3
7. Osallistamisen hyödyt.....	6
8. Loviisan kaupungin osallistamisen muistilista	6
9. Osallisuuden arviointi	7

1. Mitä on osallisuus?

Osallisuus on kuntalaisten mahdollisuus vaikuttaa kunnan tarjoamien palveluiden saatavuuteen ja laatuun. Osallisuus on myös yhteistyötä yli rajojen käsittäen kuntalaiset, sidosryhmät ja kuntatyöntekijät. Osallisuus lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja edesauttaa sitoutumista yhteisiin asioihin.

2. Osallisuusohjelma

Osallisuusohjelmassa esitetään keinoja osallistaa ja kehittää yhteisöllistä Loviisaa sekä kuntalaisen että kuntaorganisaation näkökulmasta.

3. Osallistamisen tavoite

Osallistaminen on strateginen päätös ja sen tueksi tarvitaan koko organisaation tuki. Tavoitteena on, että Loviisassa on aktiivisia ja osallistuvia asukkaita ja yrittäjiä. Tavoite perustuu kaupunkistrategiaan, jossa sanotaan "Päätöksenteko on ihmisläheistä, yritysystävällistä, osallistavaa, joustavaa ja nopeaa. Kuuntelemme herkällä korvalla kuntalaisia, yhdistyksiä ja yrittäjiä. Panostamme viestintään ja toimivaan vuorovaikutukseen kuntalaisten ja päätöksentekijöiden välillä."

4. Lakisääteinen velvollisuus

Kuntalain (410/2015) 22. §:n mukaan valtuuston on pidettävä huolta siitä, että kunnan asukkailla ja palveluiden käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunta voi vapaasti päättää siitä, miten se tämän velvollisuutensa käytännössä toteuttaa.

Kuntalaisille on tarjottava erilaisia tapoja osallistua ja vaikuttaa. Kuntalaisia on kannustettava aktiivisuuteen ja osallistumiseen. Kuntalaisilta löytyy sekä kykyä että tahtoa vaikuttaa.

5. Osallistamisen periaatteet

- Osallistamisen lähtökohtana ovat aidot kohtaamiset.
- Osallistaminen on luontainen osa kunnan prosesseja.
- Ylläpidämme, luomme ja kehitämme erilaisia osallistumisen tapoja.
- Olemme rohkeita, uskallamme epäonnistumisenkin uhalla kysyä ja kuunnella.
- Toimintamme on läpinäkyvää ja avointa, kerromme mitä osallistamisella kulloinkin tavoitellaan.
- Kannustamme aktiivisesti kuntalaisia, yhdistyksiä ja yrityksiä osallistumaan.

6. Osallisuuden muodot ja niiden toteuttaminen

Sisäasiainministeriön osallisuushankkeessa jaettiin osallisuus neljään osaan: tieto-, suunnittelu-, päätös- ja toimintaosallisuuteen (Valtioneuvosto 2002). Kunnissa voidaan myös osallisuus jaotella edellä mainitulla tavalla neljään osaan.

1. Tieto-osallisuus: oikeus saada ja tuottaa tietoa.
2. Suunnitteluosallisuus: osallistuminen itseään ja asuinympäristöään koskevan toiminnan ja palvelujen suunnitteluun.
3. Päätösosallisuus: osallistuminen itseään tai kuntaa koskevaan päätöksenteon valmisteluun ja päätöksentekoon.
4. Toimintaosallisuus: oma toiminta ja konkreettista osallistumista omassa lähiympäristössä.

Tieto-osallisuus	Suunnitteluosallisuus	Päätösosallisuus	Toimintaosallisuus
Julkiset esityslistat ja pöytäkirjat	Kyselyt (Morjens, Webropol)	Lakisääteinen kuuleminen, kuulemistilaisuudet	Yhdistystoiminta
Valtuuston kokousten suorat lähetykset	Vammaisneuvosto	Osallistava budjetointi	Tapahtumat
Palautekanava	Nuorisovaltuusto	Luottamushenkilöt	Talkoot
Palvelupuhelimet (HELMI, SISU ja SENNI)	Vanhusneuvosto	Nuorisovaltuutetut	Kohtaamispaikat: kirjastot, nuorisotilat, Kumppanuustalo
Morjens-sovellus	Yhdistysyhteistyö	Kunnallisvaalit	Kyläillat
Verkkopalvelut	Kuntalaisaloite		Yrittäjätapahtumat
Sosiaalinen media	Vaikutusten arviointi		Kävelyt
Ilmoitustaulu, esitetelineet	Asukasraati		Luennot
Kirjaamo, asiakaspalvelutoimisto	Työryhmät		
Lehdistötiedotteet	Oppilaskunnat		
Wilma			
Suomi.fi			

Osallisuuden toteuttaminen Loviisassa merkitsee muun muassa

- vuorovaikutusta ja vastavuoroisuutta
- ääneen sanomista ja asioiden näkyväksi tekemistä
- ratkaisukeskeistä toimintaa
- toimimista yli toimialarajojen
- ymmärryksen kasvattamista
- todellisiin tarpeisiin vastaamista
- yhdessä tekemistä ja yhteen hiileen puhaltamista
- positiivista asennetta ja aktiivista pöhinää
- muutoksen aikaansaamista
- kunnan asukkaiden toimien aktivointia
- kuntalaisten kuulemista ja heille vastaamista
- kaikkien ottamista mukaan suunnitteluun, toimintaan ja päätöksentekoon
- mahdollisuuksien antamista tehdä itse ja yhdessä
- asioiden perusteellista valmistelua.

Osallisuudesta tehdyn kyselyn perusteella keskuksat ovat valinneet seuraavat kohdat ensimmäisiksi osallisuutta koskeviksi kehityskohteiksi:

Elinkeino- ja infrastruktuurikeskus

- Verkkosivujen parantaminen
- Sähköisten lomakkeiden kehittäminen
- Tiedottamisen ja vuorovaikutuksen lisääminen eri kanavien kautta

Kaupunginkansliakeskus

- Sähköisten lomakkeiden kehittäminen
- Asiakaspalveluchatti
- Osallistava budjetointi

Perusturvakeskus

- Verkkokyselyt
- Lisää mediatiedotteita toiminnasta

Sivistys- ja hyvinvointikeskus

- Asiakaspalvelu jalkautuu kylille, keskus "on tour"
- Verkkokyselyt
- Sähköisten lomakkeiden kehittäminen
- Vuorovaikutus kohderyhmän mukaan
- Päätöksenteosta tiedottaminen asioiden valmisteluvaiheessa

Kolmas sektori yhteistyössä kaupungin kanssa

- Virikepäiviä eri ikäisille, sisältäen talkootoimintaa, suunnittelua ja tiedotusta
- Toiveiden tynnyri
- Työpajoja eri teemojen ympärillä

Vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto muistuttavat, että heitä tulisi kuulla asioiden valmisteluvaiheessa.

Kaikkia keskuksia sitova UNICEFin lapsiystävällinen kunta -toimintamalli huomioidaan päätöksenteossa ja toiminnassa. <https://www.unicef.fi/unicef/tyomme-suomessa/lapsiystavallinen-kunta/>

7. Osallistamisen hyödyt

- Yhdessä olemme enemmän.
- Osallistamalla tulemme osaksi yhteisöä.
- Olemalla mukana alusta saakka sitoudumme.
- Yhteisöllisyys kasvaa.
- Saamme ja annamme parempaa palvelua.
- Pystymme hyödyntämään laajaa osaamispotentiaalia.
- Kunta tuntuu omalta, siitä ollaan ylpeitä ja sitä markkinoidaan.
- Saamme uusia raikkaita ajatuksia ja ideoita.
- Asiakas saa tarvitsemansa palvelut.
- Asukkaat pystyvät vaikuttamaan elinympäristöönsä ja työntekijä työhönsä.
- Pääsemme kukin kehittämään omaa toimintaympäristöämme.
- Voimme kokeilla uusia toimintamalleja.
- Työhyvinvointi kasvaa.
- Teemme niitä asioita, joita kuntalaiset toivovat ja kokevat tarpeellisiksi.

Kaikkea ei kannata tehdä yksin, yhteistyössä on voimaa, joten haluamme entistä enemmän kuntalaisia mukaan kehittämiseen.

8. Loviisan kaupungin osallistamisen muistilista

1. Tarkasta

- Tunnista osallistamisen aihe ja ajankohta.
- Huomaa kentältä tulevat ideat.
- Tunnista kuntalaisille tärkeät asiat, silloin se on meillekin tärkeä.

2. Suunnittele

- Valitse osallistamistapa.
- Käytä olemassa olevia työkaluja (Morjens, Webropol, kyläillat ym.).
- Valitse kohderyhmä ja tapa tavoittaa heidät.
- Määrittele tavoitteet.

3. Osallista

- Toteuta suunnitelma.
- Käytä kyselyjä, tilaisuuksia, äänestyksiä ja talkoita.

4. Hyödynnä

- Sovella tuloksia käytäntöön.
- Kokeile rohkeasti.

5. Kerro

- Viesti avoimesti miten kävi.
- Paukuta henkseleitä, kun siihen on syy.
- Jaa kokemuksia muille.
- Puhu selkokieltä ja unohda virkamieskieli.

9. Osallisuuden arviointi

Osallistamisella on oltava selkeät tavoitteet. Osallisuutta arvioidaan kahdella tasolla.

1. Toiminnan tason arviointi

Onko havaittavissa merkkejä osallistumisesta? Vastataanko kyselyihin, osallistutaanko kyläiltoihin, käydäänkö keskustelufoorumeissa keskustelua?

2. Vaikuttavuuden tason arviointi

Millä tavalla osallistamisesta saadut tulokset on viety käytäntöön? Miten paljon tuloksista on viety käytäntöön?

Lisäksi kaupungin johtoryhmä arvioi osallisuuden toteutumista vuosittain arviointityökalun avulla.

Osallisuusohjelman on laatinut poikkihallinnollinen HYTE-työryhmä.

Vammaisneuvosto, vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto sekä kaupungin keskusten johtoryhmät antoivat lausuntonsa ohjelmaluonnoksesta syys-lokakuussa 2020.